

Εικόνα 2η

Μυστήριο

ΘΕΑΤΗΣ.

- Είχα μια περίεργη εμπειρία την πρώτη φορά που πήγα στο Θέατρο. Το έργο ονομαζόταν **Μυστήριο**, μα δεν κατάλαβα αν αυτό εσήμαινε αστυνομική ιστορία ή θρησκευτική τελετή. Ο δράστης ήταν άγνωστος. Και όσο προχωρούσε το έργο τόσο αντιλαμβανόμουν ότι άγνωστο ήταν και το θύμα, άγνωστο και το είδος του εγκλήματος. Υπήρχε υπόνοια για φόνο, για ληστεία, για κάθε λογής έκτροπα. Τίποτε δεν ήταν ξεκάθαρο και ο συγγραφέας αναιρούσε όλες τις εκδοχές μία μία, ενώ θεατές και ηθοποιοί ένιωθαν όλο και πιο ένοχοι για ένα απροσδιόριστο έγκλημα, που δεν μπορεί παρά να είχαν διαπράξει οι ίδιοι. Τόσο το ακροατήριο όσο και τα πρόσωπα στη σκηνή δεν μπορούσαν να μαντέψουν τι συνέβαινε. Το τέλος του έργου δεν είχε δοθεί στους ηθοποιούς. Θα είναι, τους είπαν, και γι' αυτούς μια έκπληξη, μια μύηση στα μυστήρια του θεάτρου. Είχε γίνει και η ανάλογη διαφήμιση.

Στην τελευταία εικόνα βγήκαν στη σκηνή ο σκηνοθέτης με το συγγραφέα και διεκδίκησαν, καθένας χωριστά, τον αξιολύτρευτο ρόλο του ενόχου. Το ακροατήριο, με ανακούφιση, γελούσε. Πίστεψε ότι έβλεπε ένα επεισόδιο του έργου και ότι ηθοποιοί υποδύονταν θεατρικά πρόσωπα. Όμως οι ηθοποιοί του θιάσου, που ήξεραν ότι οι δύο άνδρες ήταν ο πραγματικός συγγραφέας και ο πραγματικός σκηνοθέτης, θύμωσαν και χτυπούσαν τους επίδοξους ενόχους. Οι θεατές εξακολουθούσαν να γελούν, βέβαιοι πια ότι οι ηθοποιοί δεν υποκρίνονταν· ήταν πιστοί στο έργο του συγγραφέα. Η απατηλή διαφήμιση είχε ξεγελάσει το κοινό. Κι ο κύκλος άρχιζε πάλι από την αρ-

χή: φώναζαν και χτυπούσαν οι ηθοποιοί, καλούσαν σε βοήθεια οι σημαντικοί συντελεστές της παράστασης, αντιδρούσαν με γέλιο οι θεατές. Δεν υπήρχε τρόπος να ξεφύγουν από τη μαγεία του θεάτρου.

Σε έργα μονοσήμαντου μυστηρίου, οι θεατές παίζουν ρόλους στο προσχεδιασμένο παιχνίδι του συγγραφέα, κρατούν το κλειδί της πλοκής. Εδώ το κλειδί ξεφεύγει μέσα από τα χέρια τους.

ΒΟΗΘΟΣ ΣΚΗΝΟΘΕΤΗ.

- Εκμεταλλεύομαι την απουσία του σκηνοθέτη από το θρόνο του, για να δώσω δικές μου προεκτάσεις. Χρησιμοποίησα κινηματογραφική τεχνική και ακολούθησα τους θεατές μέσα στη λαβυρινθώδη σκηνή του Μυστηρίου. Μάταια ο θεατής προσπαθεί να βγει από το λαβύρινθο. Θέλει όμως να βγει;

Όλα αρχίζουν να κινούνται με γοργό ρυθμό, οι θεατές ταυτίζονται με τους ηθοποιούς, οι ηθοποιοί με τους ρόλους. Παίζουν με φυσικότητα και παγιδεύονται μέσα στα θεατρικά πρόσωπα, όπως παγιδεύονται στην ίδια τη ζωή.

ΗΘΟΠΟΙΟΣ.

- Ο οφθαλμός του κριτικού παρατηρεί από ένα μονοσήμαντο θεωρείο, ενώ εμείς κρύβουμε ένα μάτι λαμπερό στα βάθη της ψυχής μας, ένα όμμα-ήλιο. Και ζούμε σ' ένα σύμπαν μαγικό, σε μια γη σπαρμένη με αμφισημίες, εκεί που λαμβάνουν χώρα δράματα που είναι και δεν είναι αληθινά. Στη σκηνή αληθινά πρόσωπα ζουν σ' ένα σύμπαν μυθικό· λίγο πιο πέρα, στην πλατεία, φαντασιακά όντα κινούνται σ' αυτό που αποκαλούν πραγματικότητα. Ο ηθοποιός δρα στο σταυροδρόμι της συνάντησης μυθικού και καθημερινότητας.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ.

- Ο βοηθός σκηνοθέτη, άρα σκηνοθέτης στη δεύτερη δύναμη, άρα διπλά ευαίσθητος δέκτης των δρωμένων, αντιλαμβάνεται ότι το θέατρο βρίσκεται παντού γύρω μας: μεταφορικά ή στην κυριολεξία, το θέατρο είναι το γέλοιο ή το μαγικό συστατικό

της ζωής μας. Κι η πιο απλή συζήτηση το πρωί, όταν δεν έχουμε ακόμη καλά καλά ξυπνήσει, όταν δεν έχει αναλάβει την ευθύνη της ομιλίας μας το συνειδητό, είναι θέατρο.

Το φιλοσοφικό ερώτημα «τι είναι θέατρο: παίζουμε ως σκηνοθέτες και ηθοποιοί στο θέατρο του κόσμου ή είμαστε μόνο βοηθοί και κομπάρσοι» γίνεται η οπτική γωνία για τη θεωρητική μελέτη του θεάτρου. Αυτή η θεατρική οπτική, όσο κι αν μοιάζει με φάρσα, οδηγεί σε οντολογική αναζήτηση του θέματος και μας ξαναγυρίζει σε τελετουργικές ρίζες. Κάθε θεατρική παράσταση, ακόμη και η πιο αποτυχημένη, ξαναθέτει ανελέητα το υπαρξιακό ερώτημα «τι είμαστε».

Η απάντηση είναι απλή. Αν και είμαστε μαριονέτες, νιώθουμε την αδήριτη ανάγκη να φοράμε, πάνω στο πρόσωπο, ένα προσωπίο, που γλιστρά κάτω από την πίεση. Κι έτσι τοποθετούμε κι άλλο προσωπίο κι άλλο κι άλλο.